

ONGEDOCUMENTEERDE MIGRANTEN IN NEDERLAND

Verkenning van mogelijkheden om hun kwetsbare positie te verbeteren*

Dr. Lisa Berntsen, Dr. mr. Tesseltje de Lange en Prof. mr. Conny Rijken

Presentatie beleidsseminar Den Haag, 1 november 2017

*onderzoek gefinancierd door Instituut Gak
Understanding Society

Onderzoeksproject “Bescherming van arbeidsmigranten in Nederland: toen, nu en in de toekomst”

- Daling in geschatte aantal ongedocumenteerden
 - Uitbreiding EU
 - Restrictief migratie & ontmoedigingsbeleid
 - Verschuiving naar “onzichtbare” werkgelegenheid (privé-huishoudens)
- Weinig bekend over de huidige positie van ongedocumenteerde (arbeids)migranten

Rechtspositie ongedocumenteerde migranten

- mensenrechten
 - recht op onderdak
 - medisch (noodzakelijke) zorg
 - recht op onderwijs (tot 18 jaar)
- arbeidsrecht
 - minimumloon, werktijdenwet, gezonde en veilige werkplek, regelmatige pauzes, verlof
 - recht op organisatie (via vakbond) en om naar de rechter te stappen
 - loonvordering (6 maanden)

Wat hebben wij gedaan?

- Interviews met stakeholders
 - 21 organisaties
- Dossieronderzoek Inspectie SZW boeterapporten WAV
 - 332 illegaal tewerkgestelden zonder rechtmatig verblijf
- Vragenlijstonderzoek onder ongedocumenteerden in Amsterdam
 - 123 migranten

- beperkingen van dit onderzoek

Dossieronderzoek Inspectie SZW boeterapporten WAV

Wat hebben we gedaan tijdens dossieronderzoek?

- Alle 1179 boeterapporten WAV 2014 doorgenomen
- Feitelijke omstandigheden van de illegale tewerkstelling (nationaliteit, gender, functie, status, etc. van aangetroffen vreemdeling)
- Illegale tewerkstelling van 332 vreemdelingen zonder rechtmatig verblijf

Beeld illegaal tewerkgestelde vreemdeling zonder rechtmatig verblijf

<i>Nationaliteiten, top 10</i>	<i>n=332</i>	<i>Werkplekken, top 10</i>	<i>n=332</i>
<i>China</i>	62	<i>restaurant/(eet)café</i>	108
<i>India</i>	28	<i>marktkraam</i>	29
<i>Turkije</i>	27	<i>kapsalon</i>	20
<i>Egypte</i>	22	<i>schoonmaak</i>	18
<i>Marokko</i>	21	<i>scheep/binnenvaart</i>	14
<i>Ghana</i>	17	<i>massage en/of schoonheidssalon</i>	14
<i>Indonesië</i>	16	<i>supermarkt</i>	12
<i>Filipijnen</i>	14	<i>bouw</i>	11
<i>Pakistan</i>	13	<i>groothandel</i>	10
<i>Irak</i>	12	<i>bakkerij</i>	9

Beeld illegaal tewerkgestelde vreemdeling zonder rechtmatig verblijf (2)

<i>Werkzaamheden, top 5:</i>	<i>n=332</i>
<i>schoonmaakwerkzaamheden</i>	73
<i>eten bereiden</i>	64
<i>kluswerkzaamheden</i>	26
<i>werkzaamheden m.b.t. marktkraam</i>	26
<i>allerhande werkzaamheden</i>	22

Werkgever:

- 40 procent van de werkgevers had de Nederlandse nationaliteit
- met name Turkse, Marokkaanse en Egyptische migranten werkzaam binnen de etnische economie

Werkomstandigheden:

- Geen informatie over werkomstandigheden in de dossiers van 80 procent van de migranten

Vragenlijstonderzoek ongedocumenteerden in Amsterdam

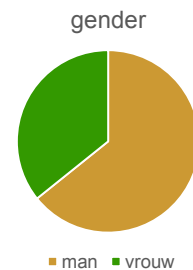
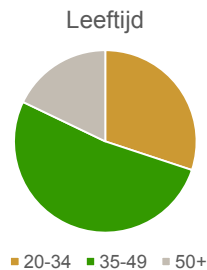
Wat hebben we gedaan tijdens veldonderzoek in Amsterdam?

- 123 ongedocumenteerde migranten geïnterviewd in 2015
- thema's: werk, migratiegeschiedenis, sociale contacten, huisvesting, gezondheid,
- interviews afgenomen op verschillende locaties: kerken, migrantenorganisaties, openbare plaatsen, bij mensen thuis

Beeld geïnterviewde ongedocumenteerde migranten

Nationaliteiten, top 10	n=123
Ghana	25
Nigeria	15
Bolivia	12
Indonesië	11
Brazilië	9
Colombia	5
Libië	4
Algerije	3
Honduras	3
Ivoorkust	3

Toekomstperspectief:
90 procent geeft aan de komende jaren in Nederland te willen blijven

Beeld geïnterviewde ongedocumenteerde migranten

Lengte verblijf in Nederland	n = 123
minder dan 1 jaar	15
1 jaar	7
2 jaar	5
3 jaar	10
4 jaar	7
5 jaar	11
tussen 6 en 10 jaar	29
tussen 11 en 15 jaar	22
16 jaar of meer	17

Migratiemotief	n = 123
economische redenen	61
gevlucht	29
familie redenen	13
partner gevolgd/vanwege de liefde	3
keuze van de ouders	2
hier op vakantie	3
overig	12

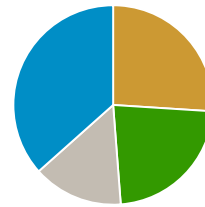
Beeld werkende ongedocumenteerde migranten

Nationaliteiten werkende migranten, top 10

Nationaliteit	n=78
Bolivia	12
Ghana	11
Indonesië	11
Brazilië	9
Colombia	5
Nigeria	5
Honduras	3
Chili	2
Ecuador	2
Eritrea	2

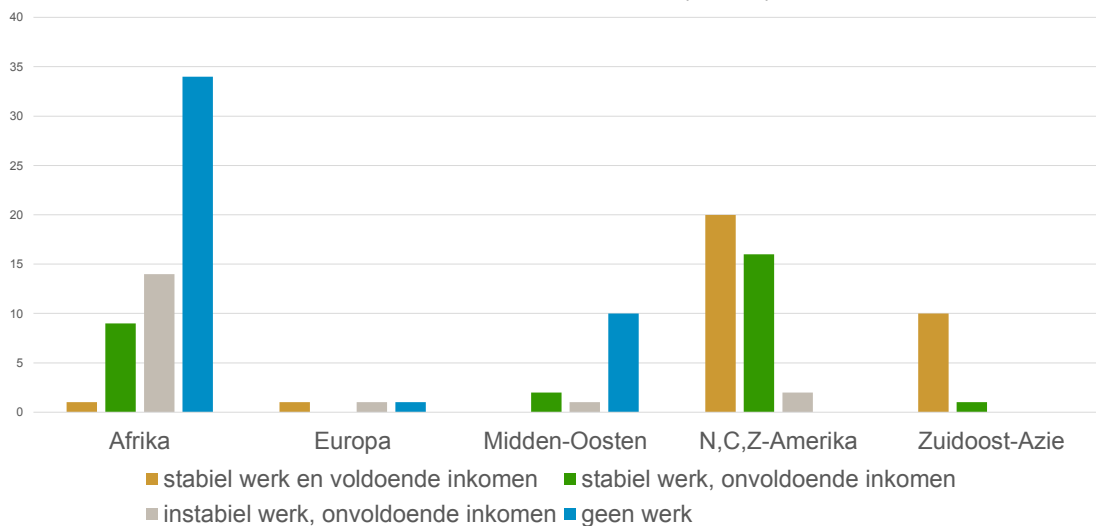
- 49 van de 78 doen huishoudelijk werk en/of past op
- werk gevonden via de etnische gemeenschap, maar niet werkzaam binnen de etnische gemeenschap
- 2/3 van de 78 heeft stabiel werk

mate van werk- en inkomenszekerheid

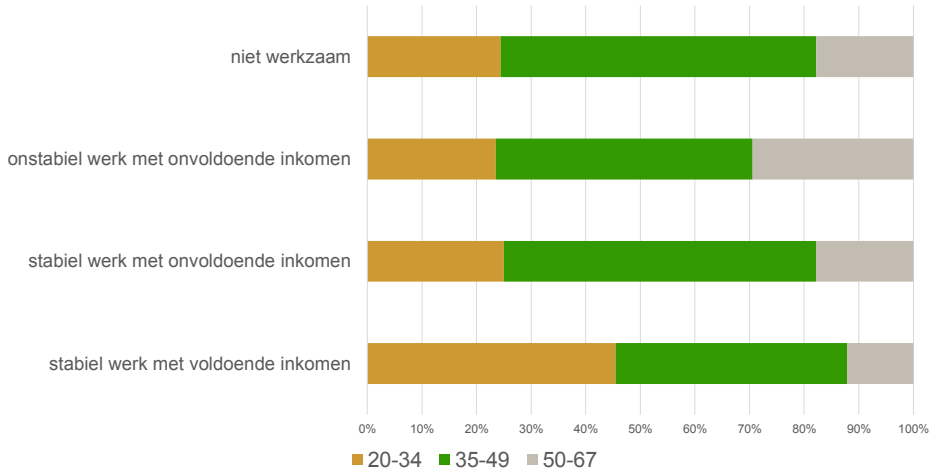

■ stabiel werk, voldoende inkomen
 ■ stabiel werk, onvoldoende inkomen
■ onstabiel werk, onvoldoende inkomen
 ■ geen werk

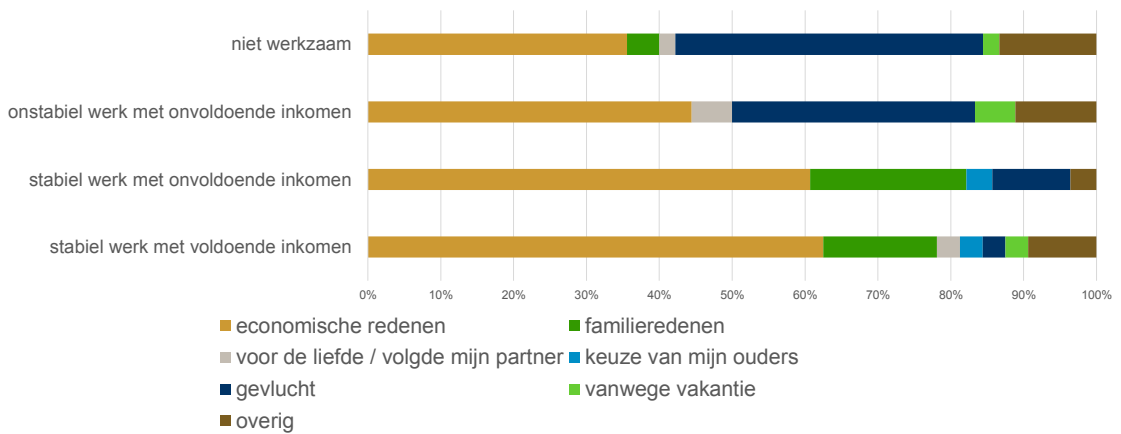
Werkzekerheid naar content (n=123)

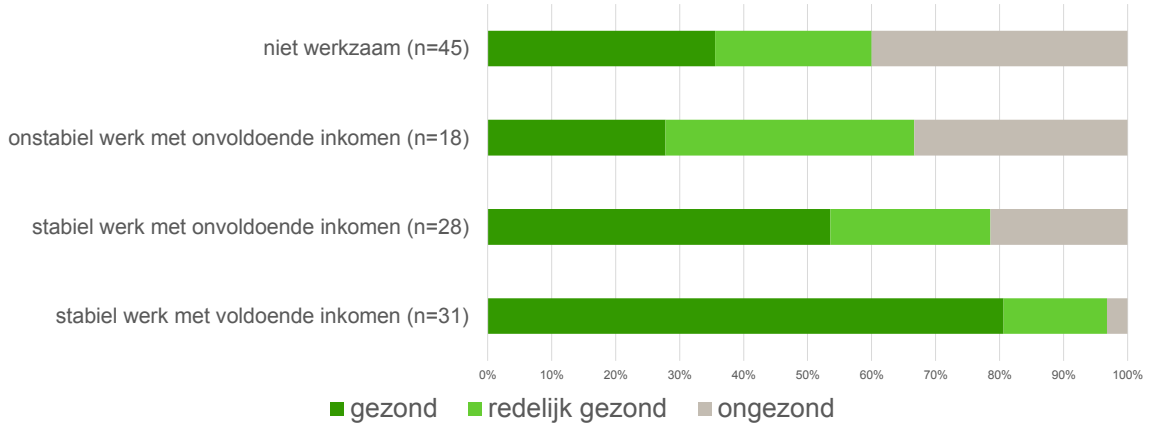
Leeftijd naar werkzekerheid (in %)

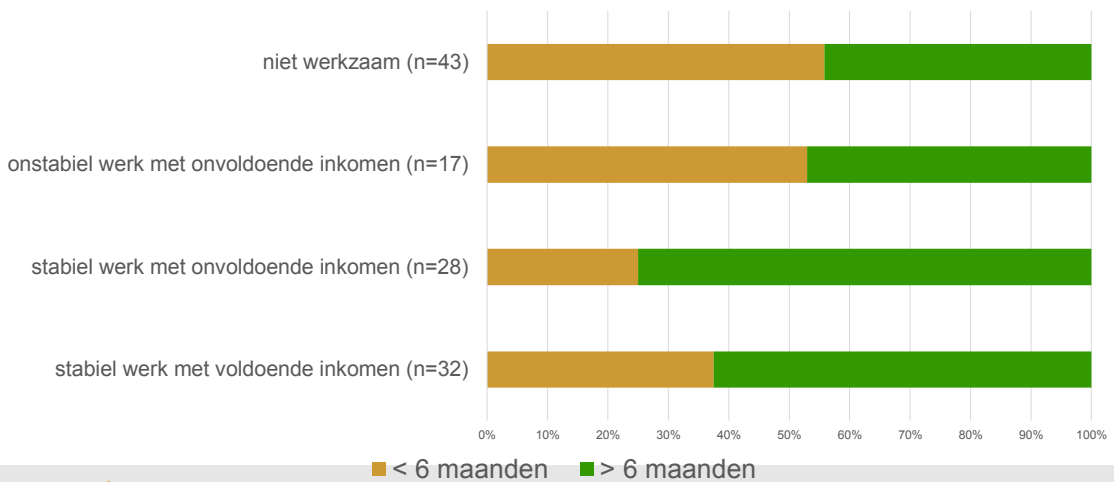
Migratiemotivatie naar werkzekerheid (in %)

Gezondheidstoestand naar werkzekerheid (in %)

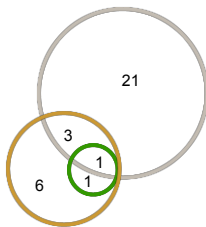

Lengte verblijf huidige woonruimte naar werkzekerheid (in %)

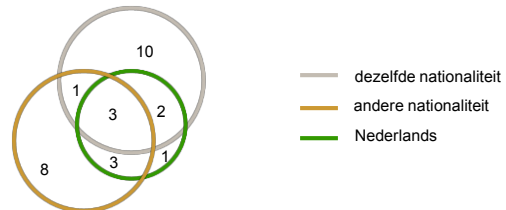

Ondersteuningsnetwerken

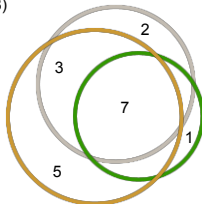
Stabiel werk, voldoende inkomen
(n=32)

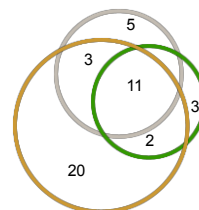
Stabiel werk, onvoldoende inkomen (n=28)

Geen stabiel werk, onvoldoende inkomen
(n=18)

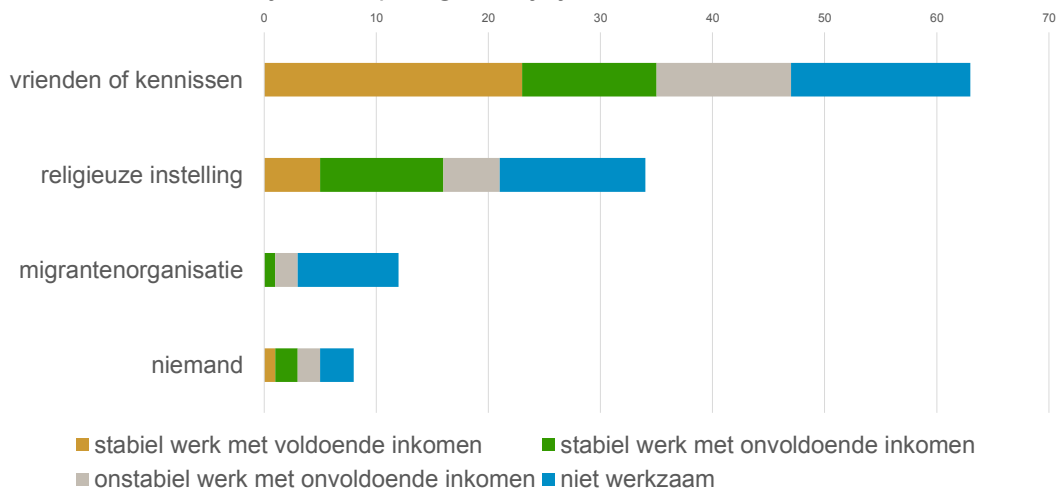
Geen werk (n=44)

wie zou je om hulp vragen als je werkgever niet meer zou betalen?
(hypothetische vraag, meerdere antwoorden mogelijk)

niemand	36
vrienden of kennissen	22
religieuze instelling	17
politie	15
migrantenorganisatie	8
juridische hulpverlening	4
vakbond	2
overig	6

Wie zou je om hulp vragen als je je woonruimte zou verliezen?

Samenvattend

Kwetsbaarheid (onder andere) op onderstaande, samenhangende gebieden:

- bestaanszekerheid (werk- en inkomen)
- sociaal vangnet
- gezondheid
- huisvesting
- kennis van rechten

Naar verbetering van de kwetsbare positie van ongedocumenteerde migranten

Scenario 1: Toegang tot bestaande rechten als werknemer en als patiënt verbeteren

Scenario 2: Toegang tot bepaalde activiteiten creëren, bijvoorbeeld op het gebied van taalverwerving, studie, ondernemerschap

Scenario 3: Toegang tot een verblijfsrecht op basis van economische én humanitaire gronden creëren

Aandachtspunten bespreking scenario's

- Wie moet wat doen? (welke actoren zijn aan zet)
- Wat zijn de consequenties? (voor verschillende actoren: vreemdeling, werkgever, zittende werknemers, maatschappij, overheidsinstanties)
- Is het haalbaar? (en wat moet gedaan worden om het haalbaar te maken?)
- Welke bestaande voorbeelden zijn er waar we van kunnen leren?

Naar verbetering van de kwetsbare positie van ongedocumenteerde migranten

Scenario 1: Toegang tot bestaande rechten als werknemer en als patiënt verbeteren – [Zaal 3.39](#)

Scenario 2: Toegang tot bepaalde activiteiten creëren, bijvoorbeeld op het gebied van taalverwerving, studie, ondernemerschap – [Zaal 3.42](#)

Scenario 3: Toegang tot een verblijfsrecht op basis van economische én humanitaire gronden creëren – [Zaal 2.01](#)

